

МАТЕРІАЛИ, ТВОРЧІ ПОРТРЕТИ

Марія Макара

ЖИТТЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ МУЗИЦІ

Життя, присвячене музиці, – так можна назвати життєвий і творчий шлях **Тетяни Ярославівни Лаголи**, Заслуженої артистки України, доцента, багаторічного викладача Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, відомого концертмейстера, яка 25 січня 2020 року відзначила свій 90-річний ювілей.

Тетяна Лагола закінчила музичну школу в 1947 році (клас Ірини Негребецької). Разом з Олегом Криштальським були першими випускниками поновленої музичної школи-десятирічки (сьогодні це Львівська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені Соломії Крушельницької) [4, с. 126]. У Львівській державній консерваторії імені М. В. Лисенка навчалась у педагогів Людмили Уманської (спеціальність), Михайла Брандорфа (концертмейстерський клас), Віри Бакєєвої (камерний ансамбль). У 1953 році відмінне навчання протягом всіх років було оцінене рекомендацією до аспірантури, якою Т. Лагола не скористалася. Почалися роки роботи у Львівській консерваторії викладачем концертмейстерського класу, камерного ансамблю, а також концертмейстером в класах Олени Ахматової, Миколи Шелюжка, Одарки Бандрівської. Участь та перше лауреатство в якості ансамбіста у Республіканському конкурсі камерних ансамблів з Володимиром Семеніченком (фагот), Карлом Геннелом (кларнет), диплом «Кращого концертмейстера» на конкурсі імені М. Лисенка в 1957 році (солістка оперного театру Ніна Богданова – перша премія).

Тетяна Лагола успішно поєднувала педагогічну та концертну роботу. Високий професіоналізм, сценічна витримка, відмінна читка з листа, доброзичливість до солістів, зробили з Т. Лаголи провідного концертмейстера Львова. Піаністка стає постійним партнером відомих солістів опери: Павла Кармалюка, Вячеслава Кобрицького, Остапа Дарчука, Юрія Мазурка, Людмили Жилкіної, Тамари Дідик, Людмили Божко, Володимири Чайки, Володимира Ігнатенка, Олександра Врабеля та інших в концертних виступах на сценах львівської філармонії, театру, на радіо та телебаченні. Співпраця з багатьма співаками втілювалась у велику кількість виконаного репертуару різних голосів, стилів та жанрів. Крім цього Тетяна Лагола успішно виступала із скрипачами Олександром Деркач, Лідією Шутко, Богданом Каськівим, віолончелісткою Харитиною Колесою. Нова творча сторінка в концертмейстерській роботі Т. Лаголи розпочалася в класі доцента О. Бандрівської, згодом співпрацю з Марією Байко як камерної співачки та тріо з її сестрами Ніною і Данилою, для яких вона стала постійним концертмейстером впродовж тривалого періоду. Виникнення унікального тріо сестер Байко та активної сольної концертно-камерної діяльності Марії Байко стало поштовхом до написання композиторами, зокрема

львівськими, багатьох творів для молодих співачок. Відбулись перші виконання творів Станіслава Людкевича, Василя Барвінського, Романа Сімовича, Миколи Колесси, Анатолія Кос-Анатольського, Євгена Козака, Дезидерія Задора, Богдани Фільц, Володимира Флиса, Мирослава Корчинського. Їхнє виконання стало еталонним, адже воно узгоджувалось з композиторами. Тетяна Лагола з гордістю зберігає ноти солоспіву «Ой люлі, люлі» з дарчим записом: «Вельмишановній Тетяні Лаголі за прекрасне, вдумливе співвиконання цього романсу і на добрий спогад про автора передає В. Барвінський» м. Львів, 25.04.1961 р.». Тріо сестер Байко було учасником багатьох пленумів композиторів, авторських концертів Георгія Майбороди, Платона Майбороди, Михайла Жербіна, Юліуса Мейтуса, Олександра Білаша, декад культури і мистецтв України в республіках колишнього СРСР. Відбувались численні концерти у Львові, в містах України, гастролі в Москві, Ленінграді, містах Прибалтики, Середньої Азії, Алтайському краї, Польщі, Угорщині. І всюди була незмінний концертмейстер – Тетяна Лагола. У співпраці з Марією Байко було підготовано ряд сольних концертів, в яких виконувались відомі класичні твори, твори українських композиторів та нові камерно-вокальні прем'єри львівських композиторів. Як концертмейстер Т. Лагола була надзвичайно органічним партнером. Професійна піаністична школа провідних викладачів виявлялася в бездоганному виконанні фортепіанного супроводу, в якому піаністка була рівноправним партнером, переконливо відтворюючи різні стилі, легко долаючи технічні труднощі. Фортепіанний супровід звучав структуровано, з виразним голосоведенням, чистотою педалізації. У характеристиці піаністки (1986) Станіслав Людкевич написав: «Першорядне знання матер'ялу, заглиблення в зміст художнього образу, сценічна витримка, тонкість інтерпретації» [2, с. 150].

З 1971 року Тетяна Лагола, на запрошення керівника Державної академічної чоловічої капели «Дударик» Миколи Кацала, розпочала працю концертмейстером капели. Ці роки стали періодом оновлення репертуару, численних гастролей, географія яких вражає: Україна, Росія, Литва, Латвія, Естонія, Грузія, Молдова, Німеччина, Польща, Словаччина, Угорщина, Італія, Франція [1, с. 21, 22, 33]. В 2016 році за багаторічну концертну діяльність Тетяна Лагола була удостоєна звання Заслуженої артистки України.

У 1983–1992 рр. Тетяна Лагола завідувала кафедрою концертмейстерства Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка. Це були роки становлення кафедри як самостійного підрозділу у підготовці студентів-піаністів. Тетяна Ярославівна щедро ділилася зі студентами своїм багатим практичним досвідом у питаннях щодо значення фортепіанної партії в розкритті драматургії твору, відчуття соліста. тонкощів фортепіанного звучання, туше, долання технічних труднощів. Найкраще сприймалось її власне, бездоганне виконання акомпанементу. У своєму ставленні до студентів педагог завжди була доброзичливою, з легким гумором. Своє професійне «сredo» Т. Лагола висловила у своїй роботі «Методичні рекомендації до вивчення камерно-вокальних творів українських композиторів у концертмейстерському класі (на матеріалі солоспівів С. П. Людкевича, Р. А. Сімовича та Д. Є. Задора): «Майстерність концертмейстера має свою специфіку. Вона вимагає від піаніста не тільки артистизму, але й особливого відчуття ансамблю, розуміння образного змісту вокальної партії, яка синтезує слово і музику, і разом з тим органічно поєднана із фортепіанним супроводом. Мистецтво акомпаніатора – особливий вид фортепіанного виконавства. Щоб оволодіти ним, піаністу необхідно познайомитися з основами

вокальної майстерності, досконало знати свою і вокальну партію, немов «співати» разом із солістом кожне слово, передбачати та відчувати партнера – учасника єдиного ансамблю» [3, с. 31].

Клас Тетяни Ярославівни закінчило близько двохсот студентів, серед яких викладачі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка Ксеня Колесса, Галина Стернюк, Ольга Качева, Галина Блажкевич, Мирон Кушнір, Лідія Ніколаєва, Мирослав Драган, Оксана Рапіта, Йозеф Ермін, Зеня Жмуркевич, автор цих рядків та багато інших, які працюють в різних музичних закладах України та за її межами. Вчителька до сьогоднішнього дня зберігає у своєму домашньому архіві пожовклі від часу списки та програми своїх вихованців. Двері на вулиці Островського у Львові завжди гостинно відчинені для всіх студентів.

З нагоди славного ювілею хочеться побажати незабутньому педагогу та наставнику **Тетяні Ярославівні Лаголі** міцного здоров'я, радості, домашнього затишку на довгі роки.

Дискографія

- Три лемківські пісні в обробці М. Колесси. Вокальні твори Є. Козака, Б. Фільц, А. Кос-Анатольського, Г. Подільського / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1965. Д–6499-500.
- Укр. нар. пісні в обр. М. Лисенка / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1967. Д–00011285060.
- Вокальні твори Є. Козака, М. Колесси та ін. / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1968. Д–0036011-12.
- Вокальні твори українських композиторів на слова Т. Шевченка / Вик.: П. Кармалюк, барит., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1968. Д–023234.
- Вокальні твори А. Кос-Анатольського, Є. Козака та ін. / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1968. Д–00097669-70.
- Вокальні твори С. Людкевича, А. Кос-Анатольського, Д. Задора та ін. / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 29095-6.
- Вокальні твори Є. Козака, А. Кос-Анатольського та ін. / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. 1975. С-30 06257-58.
- Вокальні твори Ярославенка / Вик.: Тріо сестер Байко, вок., Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. Д–33-6499-500.
- М. Лисенко. Вічний революціонер. Г. Верьовка. Обр. укр. нар. пісні «Тихо над річкою» / Вик.: Нар. хор хлопчиків «Дударик», дир. М. Кацал, Т. Лагола-Баб'як, фп. Мелодія. С-50-1786-66.

Література

1. Кацал М. Сад пісень: лауреат Нац. Премії України ім. Т. Г. Шевченка. Львів. Держ. акад. чоловіча хорова капела «Дударик» [Комплект]: Розповідь про перші 40 років діяльності : фотоальбом. Львів: МС, 2012. 261 с.: 926 іл., ел. опт. диск (CD- DV).
2. Лабанців-Попко З. Сто піаністів Галичини. Львів: НТШ, 2008. 223 с.
3. Лагола Т. Методичні рекомендації до вивчення камерно-вокальних творів українських композиторів у концертмейстерському класі. На матеріалі солоспівів С. П. Людкевича, Р. А. Сімовича та Д. Є. Задора.
4. Львівська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені Соломії Крушельницької. Сторінки історії. Львів: Камула, 2018. 188 с.
5. Молчанова Т. Галицька концертмейстерська школа: енциклопедичний довідник. Львів: Споллом, 2014. 176 с.
6. Молчанова Т. Пианисты-аккомпаниаторы, концертмейстеры, артисты камерного и фортепианного ансамбля : энциклопедия. Львів: Споллом, 2015. 636 с.